

Avdelningen för krisberedskap och civilt försvar
Enheten för försörjningsberedskap

Konsekvensutredning till förslag på föreskrifter om krigsplacering av totalförsvarspliktiga som efter annan utredning än mönstring och utan grundutbildning ska fullgöra civilplikt i kommunal räddningstjänst

Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Regeringen¹ konstaterar, i likhet med Försvarsberedningen, att det kan uppstå situationer när den personal som finns tillgänglig för arbetsgivaren inte räcker för att upprätthålla nödvändig verksamhet. Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap (SOU 2020:23), Utredningen om totalförsvarets försörjningstrygghet (SOU 2019:51) samt MSB (Ju2019/03951) föreslår att regelverken kring personalförsörjning för det civila försvaret ses över. Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap bedömer också att civilplikt skulle skapa ökade möjligheter för områdets personalförsörjning i krig (SOU 2020:23).

I regeringsbeslut 2023-01-12² har MSB getts i uppdrag att genomföra de åtgärder som behövs för att förbereda för en aktivering av civilplikten inom kommunal räddningstjänst. En del i uppdraget är att påbörja arbetet med att ta fram föreskrifter i enlighet med förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt.

I dagsläget finns inga gällande föreskrifter om krigsplacering om civilplikt i det civila försvaret. Vid en aktivering av civilplikt behövs bestämmelser om vilka befattningar som krigsplacering med civilplikt i det civila försvaret får knytas till.

Vid genomförandet av uppdraget konstaterades att föreskrifter behöver träda i kraft senast den 1 oktober 2023, under förutsättning att regeringen beslutar om

---

¹ Totalförsvaret 2021-2025, prop. 2020/21:30

² Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att genomföra de åtgärder som behövs för att förbereda för en aktivering av civilplikten inom kommunal räddningstjänst, 2023-01-12, Fö2023/00118.

aktivering av civilplikt för kommunal räddningstjänst. Detta för att personer som tas ut för sådan civilplikt ska kunna påbörja utbildningar under 2024.

En av de föreskrifter som är aktuella för MSB att besluta om är föreskrifter om krigsplacering av totalförsvarspliktiga som ska fullgöra civilplikt inom kommunal räddningstjänst efter annan utredning än mönstring.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Både MSB och regeringen har gjort bedömningen att civilplikt behövs för att förstärka kommunal räddningstjänst vid höjd beredskap (se ovan). Det finns inte några gällande föreskrifter om krigsplacering med civilplikt inom det civila försvaret.

Föreskrifter om krigsplacering med civilplikt är nödvändiga vid en aktivering av civilplikt inom kommunal räddningstjänst efter utredning på annan grund än mönstring (direktinskrivning). Om inte föreskrifter om krigsplacering beslutas så kommer totalförsvarspliktiga som efter annan utredning än mönstring bedöms lämpliga för civilplikt inom kommunal räddningstjänst inte att kunna skrivas in och krigsplaceras.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

- Totalförsvarspliktiga individer med räddningstjänstkompetens och som inte är anställda inom räddningstjänsten och därför kan komma att krigsplaceras med civilplikt.
- De kommuner och räddningstjänstorganisationer hos vilka totalförsvarspliktiga kan komma att krigsplaceras med civilplikt.
- De civilpliktigas ordinarie arbetsgivare.
- MSB som beredskapsmyndighet, i egenskap av ansvarig för utbildningar.
- Totalförsvarets plikt- och provningsverk.
- Försäkringskassan i egenskap av ansvarig myndighet för utbetalning av ersättningar till civilpliktiga.

Ansvarsfördelning vid en aktivering av civilplikten

Vid en aktivering av civilplikten för att krigsplacera pliktiga utan föregående grundutbildning uppstår frågor om vilka aktörer som ska ansvara för att framställa en begäran om krigsplacering till Plikt- och provningsverket och vilka aktörer som ska se till att dessa pliktiga får den repetitionsutbildning som behövs. Frågan om ansvarsfördelning skulle man dessutom kunna tänka sig att lösa på olika sätt på kort respektive lång sikt. Inom de ramar som lagen om totalförsvarsplikt ger finns flera möjligheter för regeringen att fördela uppgifterna.

För att det på kort sikt ska vara möjligt att förstärka den kommunala räddningstjänsten genom krigsplacering av pliktiga som redan har tillräckliga kunskaper inom räddningstjänst bedömer MSB att en tänkbar lösning kan vara att kommunerna är de som framställer behov om krigsplacering av pliktiga efter förslag från MSB. MSB kan samtidigt tänkas få till uppdrag att ansvara för den repetitionsutbildning som de pliktiga behöver. Andra lösningar är dock möjliga på såväl kort som lång sikt. De tre föreskrifter som MSB nu skickar ut på remiss kan dock tillämpas oavsett hur ansvarsfördelningen mellan aktörerna kommer att bli.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Enligt förordningen (1995:238) om 9 kap 1 § 5 totalförsvarsplikt har MSB bemyndigande att föreskriva om krigsplacering av totalförsvarspliktiga som ska fullgöra civilplikt i det civila försvaret.

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Kostnader finns redovisade i *Aktivering av civilplikt inom kommunal räddningstjänst – Redovisning av genomförda åtgärder för att förbereda en aktivering (MSB 2173)*.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

MSB bedömer att regleringen inte strider mot eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Eftersom den politiska inriktningen är att civilpliktiga inom området räddningstjänst behöver tillföras så snart som möjligt och föreskrifter är en nödvändig förutsättning för detta arbetar MSB för att kunna få föreskrifter på plats snarast möjligt.

Företag

Föreskrifter får konsekvenser för företag som arbetsgivare om någon av deras anställda blir krigsplacerad med civilplikt inom kommunal räddningstjänst.

Kommuner och regioner

Kommunerna berörs genom att de kommunala räddningstjänsterna tillförs förstärkningspersonal i form av civilpliktiga. Dock är det ännu inte närmare klarlagt hur finansiering och sådana praktiska frågor ska hanteras. Inriktningen är dock att kommunerna inte kommer att behöva finansiera detta själva. Kommuner och regioner kan även beröras i egenskap av arbetsgivare. Om någon av deras anställda blir civilpliktig och tjänstgör som sådan, innebär det att personen inte längre att vara kvar i sin ordinarie anställning

Individer

För den civilpliktige medför krigsplacering med civilplikt vissa skyldigheter över tid som inskränker individens frihet. Det rör bland annat att infinna sig för tjänstgöring och att lyda order.

Kontaktpersoner

Ange vem som kan kontaktas vid eventuella frågor

Elina Lyckeberg, via funktionsbrevlådan totalforsvarsplikt@msb.se.